

Odkaz profesora Friče ponese dál

We will carry on Professor Frič's legacy

V pondělí 25. března 2024 ve večerních hodinách zemřel v pozhnaném věku nedožitých 95 let přední český gastroenterolog profesor Přemysl Frič. Dovolte mi vzpomínku na tuto vzácnou osobnost české medicíny.

Celý profesní život zasvětil profesor Frič gastroenterologii. Hlavními oblastmi jeho zájmu byly choroby tenkého a tlustého střeva, zejména problematika kolorektálního karcinomu a celiakie. Mezi nejvýznamnější vlastnosti pana profesora patřila schopnost vystihnout aktuální potřeby na poli jeho odbornosti. Není proto náhoda, že se v posledních letech aktivního působení v medicíně odborně věnoval problematice časně diagnostiky karcinomu pankreatu, vzhledem k závažnosti tohoto nádorového onemocnění se stoupajícím výskytem v populaci a extrémně vysokou úmrtností.

Měl jsem tu čest být jeho žákem a poslze kolegou a blízkým spolupracovníkem. Úctu si získal pro svou progresivitu, vizionářství, energii, odvahu a vytrvalost prosazovat nové postupy v oblasti gastroenterologie. Stejně tak patří obdiv organizaci a systémovosti jeho vědecké a publikační činnosti. Výsledky své práce úspěšně publikoval v tuzemských i zahraničních časopisech.

Z mnoha působení profesora Friče v různých institucích připomeňme vedení expertní skupiny Ministerstva zdravotnictví ČR pro celiakii, významný podíl na koncepci Národního screeningového programu kolorektálního karcinomu v České republice, funkci místopředsedy Společnosti pro probiotika a prebiotika a v neposlední řadě i vedení Etické komise ÚVN Praha.

Vědeckou a pedagogickou kariéru zahájil profesor Frič v roce 1952 po absolvování Lékařské fakulty Univerzity Kar-

lovy. Jeho prvním působištěm bylo Interní oddělení fakultní polikliniky (nynější Všeobecné fakultní nemocnice) u prof. Herforta, nestora české gastroenterologie a pankreatologie a zakladatele moderní digestivní endoskopie v Československu, který ho značně profesně ovlivnil. Předmětem jeho kandidátské práce, kterou obhájil roku 1957, byla chromodiagnostika a funkční vyšetřování biliárního systému. Roku 1969 byl jmenován docentem vnitřního lékařství a habilitoval prací zaměřenou na problematiku malabsorpčního syndromu, v roce 1979 pak obhájil dizertační doktorskou práci zaměřenou na problematiku heterogenity intestinálních enzymů u pacientů s celiakií a v roce 1983 byl jmenován profesorem interní medicíny Univerzity Karlovy.

Po profesoru Herfortovi převzal profesor Frič vedení interního oddělení fakultní polikliniky a postupně z něj učinil jedno z nejprogresivnějších, skvěle vybavených center digestivní endoskopie v tehdejší Československu. Jako jeden z prvních zavedl celé spektrum endoskopických technik vč. ERCP a později i endoskopické ultrasonografie.

Je namístě zdůraznit jeho celoživotní zájem o nádorová onemocnění tlustého střeva a významné zásluhy o zavedení programu sekundární prevence kolorektálního karcinomu. Problematiku kolorektálního karcinomu vnímal jako významný problém pro českou společnost nejen kvůli vysokému výskytu, ale také pro sociální a ekonomické důsledky. Možnostmi screeningu kolorektálního karcinomu v tehdejší Československu, ale i v evropském měřítku, se začal intenzivně zabývat již v 70. letech minulého století, kdy již bylo možné vyšetřit tlusté střevo pomocí flexibilních kolonoskopů.

V letech 1985–1991 organizoval profesor Frič ve spolupráci s krajskými ordináři pro gastroenterologii ve všech krajích České republiky screeningovou studii, tzv. Český screeningový projekt. Tehdy jsem působil jako krajský ordinář v nemocnici v Ústí nad Labem. Fascinovaly mě endoskopické metody, stejně tak i Český screeningový projekt, který profesor Frič vedl, neboť byl jedinečný i v evropském kontextu – zahrnoval více než 109 000 bezpříznakových jedinců ve věku 45–60 let, zejména zaměstnanců velkých továren, úřadů a institucí. Nabral jsem tehdy odvahu i určitou dávku drzosti a oslovil profesora Friče, zda by mě vedl a naučil endoskopickým metodám; poslze jsem ho dokonce požádal o zapůjčení endoskopického přístroje, abych mohl v ústecké nemocnici provádět ERCP. A profesor Frič mi vyhověl. I v tom spatřuji jeho výjimečnost – neodmítl vést a podporovat každého, kdo prokázal zápal pro medicínu, zájem o gastroenterologii. Učil mladé gastroenterology pečlivě shromažďovat data, nenechat se unášet hypotézami, pracovat s doložitelnými fakty.

Postupně náš kolegiální vztah přerostl do vztahu vzájemně uznávaných a respektovaných blízkých spolupracovníků.

Počátkem 90. let jsem se stal součástí týmu interního oddělení fakultní polikliniky profesora Friče a začala naše rozsáhlá spolupráce, která pokračovala

i v Ústřední vojenské nemocnici, kam profesor Frič přešel v roce 1998 na II. interní oddělení jako emeritní profesor. I zde zanechal výraznou stopu: s jeho významnou podporou a zkušenostmi se podařilo ustanovit Interní kliniku 1. LF UK a ÚVN a taktéž Subkatedru gast-

roenterologie Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví. Po vzniku Interní kliniky 1. LF UK a ÚVN Praha se prof. Frič po krátké přestávce vrátil i k pregraduální výuce studentů.

Se jménem profesora Friče je neodmyslitelně spojeno sympozium Aktuální gastroenterologie, kde byl řadu let hlavním organizátorem. Zastával názor, že medicína založená na důkazech vyžaduje od lékařů neustálé doplňování znalostí, a právě sympozium Aktuální gastroenterologie bylo a zůstává příležitostí k prezentaci nových poznatků v diagnostice a léčbě gastrointestinálních onemocnění.

Pan profesor Frič byl velmi činný a pracovitý až do pozdního věku. Věřím, že mohu i za kolegy vyjádřit ocenění jeho vědecké práce, přínosu pro gastroenterologii v českém i zahraničním kontextu a poděkovat za neutuchající ochotu podělit se o cenné zkušenosti.

Nezapomeneme. *Spondeo ac polliceor*

Miroslav Zavoral

KOMPLEXNÍ PŘÍSTUP K LÉČBĚ ABDOMINÁLNÍCH KATASTROF

Víšek Jakub, Blaha Vladimír, Maňák Jan, Zadák Zdeněk a kolektiv

Abdominální katastrofa je závažný klinický stav, který obvykle vzniká jako komplikace při léčbě nitrobršních netraumatických onemocnění nebo při poranění břicha. Kniha je odborným pojednáním, které vychází z dlouholetých zkušeností autorského kolektivu. Provází čtenáře všemi etapami léčby pacientů a pozornost věnuje jednotlivým úskalím léčby.

Kupujte na
grada.cz

Nakladatelský dům
GRADA